

Air Manoeuvre Doctrine

Introductie van een 'joint' leidraad

W.J.A. Gelissen - luitenant-kolonel der infanterie
W.C.G.J. Gerdzen - luitenant-kolonel van de Koninklijke Luchtmacht
C.J. Matthijssen - luitenant-kolonel der infanterie*

Inleiding

Onlangs vond oefening *Gainful Sword* plaats, waarbij de operationele gereedheidsstatus is vastgesteld voor 11 Air Manoeuvre Brigade. Het succes van het geïntegreerd optreden van 11 Luchtmobiele Brigade (11LMB) KL en de Tactische Helikopter Groep (THG) KLU valt voor een belangrijk deel toe te schrijven aan de gezamenlijke doctrine.

Toen eind jaren negentig het operationele concept van de brigade evolueerde naar *air manoeuvre* optreden vormde dat voor KL en KLU aanleiding gezamenlijk de Operationele Grondslagen 11AMB te schrijven. Dit document uit 1999 diende vervolgens als uitgangspunt voor de verdere beleids- en doctrineontwikkeling voor 11AMB. Het document vormde tevens het startpunt voor het opwerken naar de operationele gereedheidsstatus (OGS) in 2003.

De Operationele Grondslagen waren een goede basis. Er bestond echter behoefte aan een meer uitgebreide air manoeuvre doctrine, zowel voor opleidingen als voor het ontwikkelen van operationeel beleid. De KL Doctrinepublicaties en de KLU Air Power doctrine boden slechts beperkt aanknopingspunten. In 2002 startte men daarom met de ontwikkeling van de Leidraad Air Manoeuvre.

Dit artikel beoogt inzicht te geven in het ontstaan van deze leidraad. Allereerst beschrijven we hoe de leidraad tot stand is gekomen. Vervolgens behandelen we in het kort de belangrijkste onderwerpen ervan.

De totstandkoming

Onder leiding van het Opleidings- en Trainingscentrum Manoeuvre (OTCMAN) is een schrijversgroep geformeerd uit zowel functionarissen

van de KL als de KLU. 11LMB en THG hebben hierin een groot aandeel gehad. Diverse kenniscentra binnen de KL en functionarissen binnen de KLU hebben de nodige functionele inbreng gehad. Gaande het traject hebben opleidingscentra als KMA en IDL als klankbord gefungeerd. Tijdens cursussen Stafdienst en Voortgezette Militaire Vorming is zelfs al gebruik gemaakt van een aantal concepten.

Uitgangspunten

Bij de start is een aantal uitgangspunten geformuleerd. Ten eerste moest de leidraad enerzijds in algemene zin de air manoeuvre doctrine beschrijven en anderzijds de Nederlandse air manoeuvre capaciteit, zijnde 11AMB. Daarbij moest een juiste balans in kwaliteit en kwantiteit worden gevonden, en worden voorkomen dat dubbelingen in de tekst het geheel zouden vertroebelen. Uiteindelijk is gekozen voor een leidraad die bestaat uit vier delen. De eerste drie beschrijven het generieke air manoeuvre optreden. Het laatste deel van het document beschrijft 11AMB.

In de tweede plaats was het van belang om in de leidraad een juiste balans te vinden tussen gevechtsoperaties en vredesoperaties. Het onderscheid moet voorkomen dat verschil tussen deze vormen van militair optreden vervaagt. Bovendien wordt de krijgsmacht voortdurend voor

* Luitenant-kolonel Gelissen was voorzitter van de werkgroep Leidraad Air Manoeuvre. Hij is werkzaam op het Opleidings- en Trainingscentrum Manoeuvre (OTCMAN) binnen de Gevechtstrainingsschool (GTS) als hoofd Air Manoeuvre. Daarvoor was hij werkzaam als stafofficier Planning bij Staf 11 Luchtmobiele Brigade (LMB). Luitenant-kolonel Gerdzen en luitenant-kolonel Matthijssen hebben namens 11 AMB een belangrijk aandeel gehad in de ontwikkeling van de Leidraad Air Manoeuvre. Luitenant-kolonel

Gerdzen is thans hoofd Sectie Utility & Gevechtshelikopters bij de afdeling Helikopter Operaties/Staf TL, maar was tot voor kort chef-staf van de Tactische Helikopter Groep en tevens 'Deputy Assistant Chief of Staff (DACOS) G3 11 AMB'. Luitenant-kolonel Matthijssen was hoofd Sectie S3 11 Luchtmobiele Brigade en tevens 'Assistant Chief of Staff' (ACOS) G3 11 AMB, maar is sinds kort commandant van 13 Infanteriebataljon Luchtmobiel RSPB.

laatstgenoemde operaties ingezet. Air manoeuvre capaciteiten zijn breed inzetbaar in het gehele geweldsspectrum en in vele soorten operaties.

Andere doctrines

Als derde punt lag het voor de hand om gebruik te maken van bestaande of in ontwikkeling zijnde doctrines van andere landen. Hierbij is vooral gekeken naar de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk. Voorts is dankbaar gebruik gemaakt van operationele ervaringen in recente operaties waarbij inzet van air manoeuvre heeft plaatsgevonden. Hierbij valt te denken aan de operaties van (delen

van) 101 (US) *Airborne Division (Air Assault)* in Afghanistan en Irak (*Desert Storm* en *Iraqi Freedom*), alsook aan de operaties van (delen van) 16 (UK) *Air Assault Brigade* in Macedonië, Afghanistan en Irak. De leidraad is op diverse plaatsen geïllustreerd met krijgshistorische voorbeelden.

Begripsbepaling

In de Landmacht Doctrine Publicatie (LDP) 2 (Gevechtsoperaties) komen luchtmobile, luchtgemechaniseerde en luchtlandingsoperaties aan de orde. Het begrip 'air manoeuvre' ech-

ter niet. Voor de Nederlandse krijgsmacht is dat een nieuw begrip. De gevechtshelikopter en de transport-helikopter maken het thans mogelijk om een nieuwe combinatie van grond-manoeuve en air manoeuvre toe te passen. Grond-manoeuve en air manoeuvre zijn daarbij complementair en leiden gezamenlijk tot een beoogd effect.

Internationaal wordt air manoeuvre omschreven als:

the use of aviation and air assets as a manoeuvre element integrated with all armed forces and other

Medio maart 2003 slaagde de VN Veiligheidsraad er niet in overeenstemming te bereiken over een uitspraak over de mate van medewerking van Saddam Hoessein aan resolutie 1441. Deze unaniem aanvaarde resolutie stelde dat Irak zijn ontwapeningsverplichtingen had geschonden, maar een laatste kans zou krijgen alsnog tot ontwapening over te gaan.

Internationale verdeeldheid leidde uiteindelijk tot een eenzijdig besluit van de Verenigde Staten om Irak militair aan te grijpen. Op 20 maart 2003 begon een coalitie onder leiding van de Verenigde Staten – na het verlopen van een ultimatum van 48 uur – met een militair offensief tegen Irak om de naleving van resolutie 1441 af te dwingen. De operatie kreeg de naam 'Iraqi Freedom'.

Tijdens de militaire operaties zijn ook *air manoeuvre* eenheden ingezet. De Amerikaanse 101 *Airborne Division (Air Assault)* is volledig ontplooid en ingezet tijdens de operatie 'Iraqi Freedom'. Eenheden van deze divisie hebben geopereerd op diverse plaatsen in Irak. In Zuid-Irak is de eenheid betrokken geweest bij operaties in *An Najaf*, *Karbala* en *Al Hillah*. In West-Irak heeft een deel van de divisie geopereerd nabij *Hadithah* en in Noord-Irak heeft de divisie geopereerd in onder meer de plaatsen: *Mosul*, *Tall Afar* en *Qaiyara*. Na het einde van de gevechtsacties was de divisie nagenoeg in zijn geheel ingezet in Noord-Irak alwaar in de *Nineveh* provincie werd zorg gedragen voor het handhaven van een veilige omgeving.

De commandant 101 *Airborne Division (Air Assault)*, Major General David H. Petraeus, beschreef in een *live briefing* vanuit *Mosul* de inzet van zijn eenheid op dat moment als volgt: *'This is perfect country – this area – for an air assault division. We have 250 helicopters. Our distances range probably well over 200 kilometres in width and about 100 kilometres from south to north.'*

Veelvuldig zijn tijdens *Iraqi Freedom* gevechtshelikopters op verschillende wijzen ingezet. Zo voerden Apache gevechtshelikopters van 101 *Airborne Division (Air Assault)* onder andere op 28 maart 2003 in de buurt van *Karbala* een *deep attack* uit op de Irakese *Medina Divisie* van de Republikeinse Garde. Grote aantallen tanks, pantservoertuigen en een luchtverdedigingssysteem zijn hierbij vernietigd. Deze *deep attack* was een diepe operatie om de opmars van de 3de Infanterie Divisie (3rd Infdiv) naar Bagdad te begunstigen.

De capaciteit en flexibiliteit van 101 *Airborne Division (Air Assault)* is ook benut om het momentum in de opmars te handhaven. Zo heeft de divisie opdrachten gehad om belangrijke steden dan wel objecten te bezetten en/of verzetshaarden te elimineren in de periferie van de opmars. Om de snelheid in de opmars te behouden, passeerde de voordivisie belangrijke steden. Een voorbeeld daarvan was *An Najaf*, een stad met 250.000 inwoners, welke ongeveer 75 km zuid van Bagdad ligt. Omdat de stad vanuit politiek en strategisch oogpunt belangrijk was, moest 101 *Airborne Division (Air Assault)* de stad isoleren voor Irakese strijdkrachten.

(Bron: LD-6 Leidraad Air Manoeuvre)

Een 'Forward Arming and Refuelling Point' (FARP) is een logistieke installatie voor het aftanken en bewapenen van gevechtshelikopters. Een Apache-helikopter vertrekt na herbevoorrading tijdens de oefening 'Dutch Falcon' 2002 (Foto: ©Peter Wieszorek)

combat elements for joint and multinational operations.

Bij air manoeuvre optreden wordt de inzet van grondtroepen, gevechtshelikopters, transporthelikopters, gevechtssteun en het gebruik van het elektromagnetisch spectrum gecombineerd en geïntegreerd tot een optreden van verbonden wapens. Het begrip 'air manoeuvre' is een containerbegrip. We onderscheiden de volgende vormen: air assault, air mechanised, airmobile, airborne.

Een 'air assault' operatie

Een 'air assault' operatie is:

an operation in which integrated

helicopter, ground, combat support, and combat service support forces, manoeuvre and carry out combat, in and from the air.

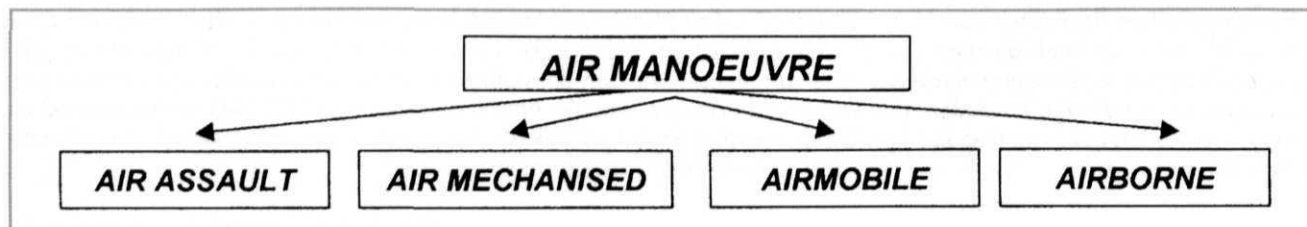
Deze definitie benadrukt het geïntegreerde karakter van het optreden van een land- en een luchtcomponent waarbij het gaat om operaties in en vanuit de lucht. Air assault operaties zijn binnen air manoeuvre de meest vergaande vorm van geïntegreerd optreden. Het feit dat sprake is van 'integrated forces' impliceert dat eenheden hiertoe speciaal zijn toegerust. De nadruk ligt op de geïntegreerde inzet van gevechtshelikopters, transporthelikopters en de grondcomponent tot en met de uitvoering van het

grondtactisch plan. Het optreden van 11AMB bijvoorbeeld is een typisch voorbeeld van air assault optreden. Bij Amerikaanse strijdkrachten wordt air assault vaak uitgelegd als een aanval door een grondcomponent vanuit de lucht, hetgeen ook doorgaans het geval is. De definitie beoogt echter meer. Air assault is een wijze van optreden, de gevechtsvorm is ondergeschikt.

Een 'air mechanised' operatie

Een 'air mechanised' operatie is:

an operation in which an aviation force, heavy in armed/attack helicopters, conducts independent combat and attacks from the air.

De vier vormen van 'air manoeuvre'

Hierin komt tot uiting dat de gevechtshelikopters zelfstandig optreden. Inzet van grondeenheden is hierbij mogelijk voor het scheppen van randvoorwaarden. De slagkracht van de gevechtshelikopter komt het best tot zijn recht met inzet bij voorkeur massaal in één golf, in het jargon een 'wave'. Hiermee kan een tegenstander beslissend worden aangegrepen.

Een 'airmobile' operatie

Een 'airmobile' operatie is:

an operation in which combat forces and their equipment manoeuvre about the battlefield by aircraft to engage in ground combat.

Deze definitie impliceert een volgtijdelijkheid. Het gaat hier om het verplaatsen over het operatiegebied door de lucht om vervolgens op de grond het gevecht aan te gaan. Anders dan bij air assault optreden is hier géén sprake van geïntegreerd optreden met toegeruste eenheden. De helikopters

worden gebruikt als transportmiddel en niet geïntegreerd in het grondtactisch plan.

Een 'airborne' operatie

Een 'airborne' operatie is:

an operation involving the movement of combat forces and their logistic support into an objective area by air.

Een airborne operatie wordt uitgevoerd door:

troops specially trained to carry out operations, either by paratroop or air landing, following an air movement.

Het gaat hier dus duidelijk om inzet van speciaal opgeleide en getrainde eenheden via paratropping of luchtlanding met een vliegtuig. Niet elke eenheid is tot elke vorm van air manoeuvre in staat. Dit is sterk afhankelijk van de uitrusting en opleiding.

Zo zijn 101 (US) Airborne Division (Air Assault) en 16 (UK) Air Assault Brigade in staat tot air assault, air mechanised en airborne optreden.

De (BE) Paracommandobrigade en 82 (US) Airborne Division zijn vooral in staat tot airborne optreden. 11 (NL) Air Manoeuvre Brigade is in staat tot air assault, air mechanised en (deels) airborne optreden. Alle (infanterie-) eenheden buiten 11AMB zijn na een korte, aanvullende opleiding tot air-mobile optreden in staat.

Het hogere verband

De inzet van air manoeuvre eenheden komt het beste tot zijn recht in de diepe operatie van de 'Combined Joint Forces Land Component Commander' (CJFLCC). Met de inzet van air manoeuvre eenheden heeft deze de mogelijkheid het toegewezen operatiegebied te vergroten zonder al te veel beperkingen door invloed van

Pickup-zone operaties tijdens de oefening 'Gainful Sword' (Bron: 1 (GE/NL) Corps)

Militairen van 13 Infbat Lumbl in actie tijdens de oefening 'Polish Falcon' (april 2003) (Bron: Sectie Communicatie 11LMB)

het terrein. De tijd- en/of ruimtefactoren voor air manoeuvre eenheden komen het meest tot hun recht op dat niveau. Inzet op een ander niveau is echter ook mogelijk.

In het hogere verband hebben air manoeuvre eenheden de potentie om als 'Initial Entry Force' (IEF) te opereren. Dit zijn troepen met een hoge graad van gereedheid die per missie worden samengesteld en met een korte reactietijd worden ingezet. Zij zijn in staat randvoorwaarden te scheppen voor de inzet van de opvolgende troepen voor de duur van de gehele operatie. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan het veiligstellen van een gebied om de ontplooiing van een opvolgende troepenmacht mogelijk te maken of het veiligstellen van 'lines of communication' (LOCs), belangrijke gebieden en punten ('key terrain/points') en 'entry points' inclusief 'air en sea ports of debarkation' (APOD/SPOD).

Air Manoeuvre in het operationeel raamwerk

Air manoeuvre inzet heeft een offensief karakter. Zij is immers veelal gericht op het vermeesteren en vervolgens beheersen van gebied dan wel het buiten gevecht stellen van een tegenstander of een voor hem essentiële installatie. Zij kan worden uitgevoerd in het gebied van de tegenstander, in door eigen troepen beheerst gebied of in gebied dat in het geheel niet wordt beheerst.

Doordat een air manoeuvre eenheid nagenoeg geen hinder ondervindt van terreinomstandigheden en hindernissen op de grond tijdens verplaatsingen is ze in staat snel en verrassend gevechtskracht tot gelding te brengen op een voor de tegenstander ongunstige en/of verrassende plaats of richting.

Een air manoeuvre inzet wordt op de beste wijze gebruikt wanneer deze

een verrassend effect moet bereiken over een grote afstand. Inzet gericht op de meest kwetsbare, gebrekkig beschermde elementen van het militair vermogen van de tegenstander kan bijzonder effectief zijn. Initiatief nemen of zelfs het forceren van een beslissing is hierdoor mogelijk. Op deze wijze kan de hogere commandant inhoud geven aan zijn diepe operatie. Hij schept immers de voorwaarden voor zijn eigen nabije operatie. De air manoeuvre inzet wordt vanwege de capaciteiten dus bij voorkeur als (deel van de) diepe operatie uitgevoerd. Dat neemt overigens niet weg dat inzet in de nabije en achtergebiedsoperatie ook mogelijk is. De leidraad gaat daar ook uitgebreid op in.

Functies van militair optreden

De LDP 1 (Militaire Doctrine) beschrijft de functies van militair optre-

den. Deze functies, conceptuele hulpmiddelen voor commandant en staf, gelden voor gevechts- en vredesoperaties. Air manoeuvre geeft op een aantal aspecten een andere of extra dimensie aan de functies van militair optreden.

Commandovoering

Bij de functie commandovoering is de integratie van de grond- en luchtcomponent van belang. De grond-/lucht-

coördinatie neemt een centrale plaats in binnen het besluitvormingsproces. Wederzijds begrip voor elkaars mogelijkheden en beperkingen vormt hierbij de basis. In de bevelvoering zijn de tijd-/ruimtefactoren bij inzet relevant. De commandant geeft leiding aan de operatie op de grond, maar ook aan de vliegoperatie tijdens het luchttransport naar het inzetgebied. Daarbij is bovendien doorgaans inzet over grote afstanden aan de orde.

Een loadmaster in actie tijdens de oefening 'Falcon Spring' 2002

(Bron: Sectie Communicatie 11LMB)

Inlichtingen

Voor wat betreft inlichtingen heeft een air manoeuvre eenheid een groot gebied van belangstelling. Gebieden van mogelijke inzet kunnen op grote afstand liggen. De inlichtingenbehoefte gaat uit naar die gebieden, maar ook naar de route(s) daarheen. Afhankelijk van de (mogelijke) opdrachten in het hogere verband is er een inlichtingenbehoefte in het hele gebied van verantwoordelijkheid van dat hogere verband.

Een ander aspect voor een air manoeuvre inzet is de behoefte aan tijdige en nauwkeurige doelinformatie. Gevechtshelikopters zijn het effectiefst en het minst kwetsbaar als zij direct doelen kunnen aangrijpen op basis van nauwkeurige ('near-real-time') informatie.

Vuursteun

Op gebied van vuursteun kan een air manoeuvre eenheid bij inzet over grote afstand geen gebruik maken van grondgebonden vuursteunmiddelen van het hogere niveau. Over het algemeen beschikken air manoeuvre eenheden wel over eigen grondgebonden vuursteunmiddelen. Dit zijn doorgaans helitransportabele mortieren of lichte artillerie.

Vanwege het transport in (of onder) de helikopter is het noodzakelijk het gewicht zo laag mogelijk te houden, waardoor uitrustingsstukken doorgaans licht zijn. Vermijden van problemen van grondgebonden vuursteun en gevechtshelikopters, maar ook met 'close air support' is een belangrijk punt van coördinatie. Deze zogenaamde 'deconflicte' kan in hoogte, tijd, ruimte of een combinatie daarvan plaatsvinden.

Bescherming

Het is van belang te beseffen dat air manoeuvre middelen voor een tegenstander een 'high value target' zijn. Dit besef noodzaakt tot een hoge graad van bescherming. Derhalve zullen eenheden doorgaans ver in het achtergebied gestationeerd worden. Het 'lichte' karakter van eenheden betekent dat zij doorgaans niet beschikken over bepantsering. →

Bij inzet moeten actieve beschermingsmaatregelen als inzet van gevechtskracht en tactische mobiliteit worden toegepast om toch adequate bescherming te hebben. Op de lagere niveaus gaat het vooral om toepassen van tactieken en drills. Daarbij zijn improvisatie en het optimaal gebruiken van het terrein van levensbelang.

Planning

Planning for air assault operations requires time – time to plan, time to prepare and time to brief.

(US Field Manual 90-4, Air Assault Operations)

Air manoeuvre operaties zijn te onderscheiden in verschillende fases, te weten de gereedstellingsfase, de beladingsfase, de luchttransportfase, de landingsfase en de grondtactische fase. Bij de planning van air manoeuvre operaties is het noodzakelijk voor de verschillende fases deelplannen te ontwikkelen. Kenmerkend in de plan-

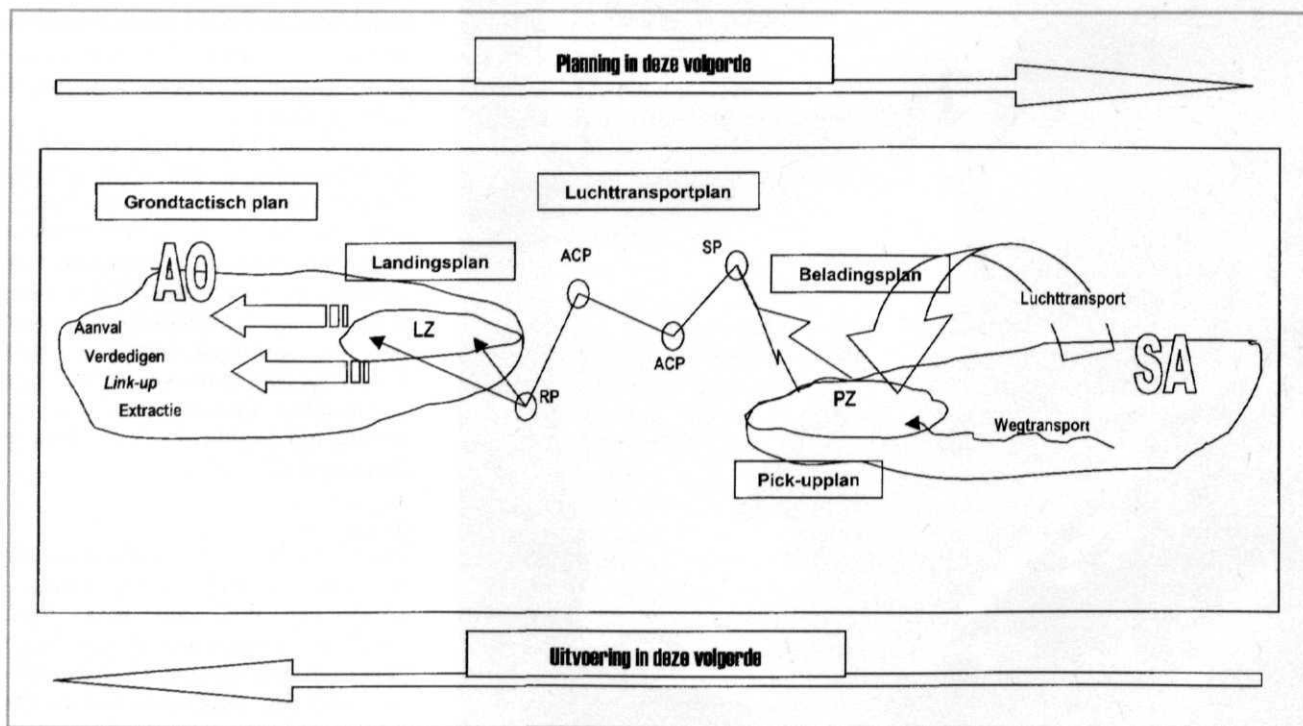
Militairen van 11 LMB zijn onder meer ingezet in de missie UNFICYP op Cyprus (Bron: IMG/KL)

ning van air manoeuvre operaties is het beginsel van 'backward planning'.

De grondtactische commandant ontwikkelt als eerste zijn grondtactisch plan. Het grondtactisch plan is lei-

dend, immers, dit moet uiteindelijk leiden tot het behalen van de beoogde doelstelling. De overige plannen, zoals het landingsplan, het luchttransportplan, het beladingsplan en het pick-upplan, moeten zodanig worden afgestemd dat daarmee optimale randvoorwaarden gecreëerd zijn voor uitvoering van het grondtactisch plan. Voor alle deelplannen geldt dat afzonderlijke functionele plannen gemaakt moeten worden, zoals bijvoorbeeld C2, luchtverdediging, logistiek, enzovoort.

In toekomstig militair optreden zal als gevolg van het grote inzetgebied en het uitgedunde gevechtsveld steeds minder sprake zijn van een duidelijke 'Forward Line Own Troops' (FLOT). Omdat het voor militaire operaties nog immer relevant is, besteedt de leidraad aandacht aan dit begrip. 'Cross-FLOT' inzet betekent in deze leidraad:

Schematische weergave van de backward planning voor air manoeuvre operaties.

AO = Area of operations, LZ = Landing Zone, RP = Release point, ACP = Air Control Point, SP = Starting Point, PZ = Pickup Zone, SA = Staging Area

het optreden in het gebied van de tegenstander, in een vijandige ('non-permissive') omgeving.

Dit is voor een air manoeuvre eenheid de meest risicovolle en complexe inzet, waar een groot aantal randvoorwaarden bijhoren. Zo dient voor een 'cross-FLOT' inzet onder meer het 'Combined Air Operations Centre' (CAOC) de juiste informatie over routes en tijden 72 uur van tevoren in bezit te hebben om de gegevens tijdig in de 'Air Tasking Order' (ATO) te kunnen verwerken. Bijlage A ('Air Operations') van de leidraad gaat hierop nader in en verschaft daarmee inzicht in de relevante aspecten van luchtoperaties.

Parallele planning met het hogere niveau is vereist om de voorbereidingstijd zo effectief mogelijk te benutten. Ook op het lagere niveau

wordt zoveel mogelijk parallelle planning toegepast, vooral omdat planningsgegevens en wensen van ondercommandanten van essentieel belang kunnen zijn bij het vaststellen van het definitieve plan.

Gevechtsoperaties

Air manoeuvre eenheden kunnen alle gevechtsvormen uitvoeren, te weten: het aanvallend, verdedigend, vertragend gevecht en het optreden in overgangssituaties. Dit optreden kan plaatsvinden binnen het gehele spectrum van gevechtsoperaties en vredesoperaties, binnen symmetrische en asymmetrische conflicten.

Air manoeuvre is primair geschikt voor offensief optreden vanwege de gevechtskracht van gevechtshelikopters en de flexibele organisatie die vereist is om diverse vormen van het

aanvallend gevecht uit te voeren. Uitvoering van deze operaties is mogelijk binnen of buiten het bereik van de overige grondstrijdkrachten.

Ondanks beperkingen is het wel mogelijk verdedigende gevechtsvormen uit te voeren. In tegenstelling tot gemechaniseerde eenheden, kan deze inzet slechts in plaats en tijd beperkt plaatsvinden. De beperkingen worden ingegeven door het nagenoeg ontbreken van grondmobiliteit, van bescherming door grondgebonden vuursteun en de mogelijkheid lokale tegenaanvallen uit te voeren zonder ondersteuning van gevechtshelikopters.

De gevechtshelikopter maakt air manoeuvre eenheden ook geschikt voor het uitvoeren van vertragende gevechtsacties. Gevechtshelikopters kunnen met een maximum effect gebied voor tijd ruilen en bovendien kunnen zij sneller dan welk ander

Polen, april 2003. Onder de naam Polish Falcon deden vierduizend militairen van land- en luchtmacht mee aan een oefening in het zuidwesten van Polen, ter voorbereiding op het examen voor de Operationele Gereedheidsstatus van 11AMB (Foto: ©Peter Wiezorek)

manoeuvremiddel dan ook ontplooiën diep in een gebied.

De vaak geringe beschermde mobiliteit maakt infanterie-eenheden van de grondcomponent minder geschikt voor uitvoering van vertragende gevechtsacties. Ze kunnen wel gevechtshelikopters ondersteunen, bijvoorbeeld als sensor.

Vredesoperaties

Het deel Vredesoperaties van de leidraad beschrijft de mogelijkheden voor inzet van air manoeuvre eenheden in vredesoperaties. Air manoeuvre eenheden beschikken over een aantal specifieke capaciteiten dat ze hiervoor geschikt maakt. De grond-

pen hindernissen vormen dan geen belemmering. Gevechtshelikopters zijn geschikt om het grondoptreden te steunen. Voorts is de gevechtshelikopter geschikt om verkenningstaken uit te voeren, 'air mechanised' operaties of het uitvoeren van 'showing the force'. Bij uitvoering van humanitaire operaties is de gevechtshelikopter ook geschikt om beveiligingstaken voor konvooien uit te voeren.

Escalatie-dominantie

Air manoeuvre eenheden kunnen van huis uit voorzien in hun eigen escalatie-dominantie. Daar waar de grondcomponent bijvoorbeeld is ingezet voor beveiligings-/bewakingstaken in een vredeshandhavende operatie, zijn gevechtshelikopters beschikbaar om

doende zijn om activiteiten van partijen te beïnvloeden. Anderzijds kan inzet van een grondcomponent hetzelfde effect bereiken, waarbij het tevens mogelijk is informatie te verzamelen door contacten met bevolking en partijen.

De capaciteit om niet gehinderd door het terrein eenheden te ontplooiën, verkleint de kans op inbreuken op de bewegingsvrijheid. Inzet van gevechtshelikopters kan in voorkomend geval weer heel snel leiden tot het bewerkstelligen van bewegingsvrijheid. Het vermogen een veelheid aan eventualiteiten te plannen vergroot de flexibiliteit in vredesoperaties.

In de initiële fase van een vredesoperatie zijn air manoeuvre eenheden geschikt als 'Initial Entry Capability'. Oprachten kunnen variëren van het waarborgen van de bewegingsvrijheid van eigen troepen bij de ontplooiing tot het ontzeggen van bewegingsvrijheid aan andere partijen of het creëren van faciliteiten die de voortgang van ontplooiing van 'follow-on forces' bespoedigen.

Strategische reserve

Air manoeuvre eenheden zijn in vredesoperaties bij uitstek geschikt als strategische of operationele reserve ('force reserve'). Ze beschikken over het vermogen om over grote afstanden snel ingezet te worden, zonder belemmeringen van terreinomstandigheden of door partijen betwiste of beheerste gebieden. De capaciteit om een veelheid aan opties voor te bereiden is ook hierbij een voordeel.

Optreden 11AMB

In het deel over 11AMB komen in algemene zin missies, rol en taken aan de orde. De brigade is toegerust voor en berekend op de uitvoering van air manoeuvre operaties in alle gevechtsvormen over grote afstand in het operatiegebied. 11AMB vormt in beginsel de 'Initial Entry Capability' van 'High Readiness Force' HQ

Tijdens operatie 'Essential Harvest' in Macedonië (2001) is gebruik gemaakt van helikopters voor het afvoeren van containers met ingenomen wapens (Bron: Sectie Communicatie 11AMB)

component is geschikt om fysiek op de grond taken uit te voeren. De doorgaans lichte voertuigen kunnen ook bij moeilijk terrein en bij een slechte infrastructuur goed uit de voeten.

Transporthelikopters zijn daarbij geschikt om grondeenheden in te zetten en te verplaatsen, ongeacht terreinomstandigheden. Natuurlijke hindernissen of door partijen opgewor-

daadkrachtig op te treden, partijen af te schrikken en de grondcomponent te steunen.

Air manoeuvre middelen beschikken over flexibiliteit, waardoor het beoogde effect op meerdere manieren te bereiken is. Inzet van gevechtshelikopters en 'showing the force' zonder daadwerkelijke gebruik van wapensystemen kan in vredesoperaties vol-

'Skills' en 'drills' op groepsniveau zijn belangrijk voor het optreden van de grondcomponent in de uitvoering van het grondtactisch plan (Bron: Sectie Communicatie 11AMB)

1(GE/NL) Corps maar is inzetbaar met elk ander samengesteld corps. Naast de inzetoptie als gehele brigade, zijn nog een aantal inzetopties voorzien voor delen van de brigade. In het kader van de 'NATO Response Force' bijvoorbeeld is voor de eerste helft 2005 een 'air manoeuvre task force' opgenomen in het GE/NL Land Component Command.

Zelfstandig optreden

De taakstelling van 11AMB impliceert dat de eenheid zelfstandig moet kunnen optreden op het hoogste geweldsniveau. Dit stelt hoge en specifieke eisen aan de militairen en aan hun uitrusting. Zij moeten in staat zijn om te overleven en te functioneren in moeilijke omstandigheden. Inzet kan plaatsvinden diep in het gebied van de tegenstander, waarbij eenheden zijn

aangewezen op hun persoonlijke uitrusting en de middelen die ter beschikking staan om de opdracht uit te voeren.

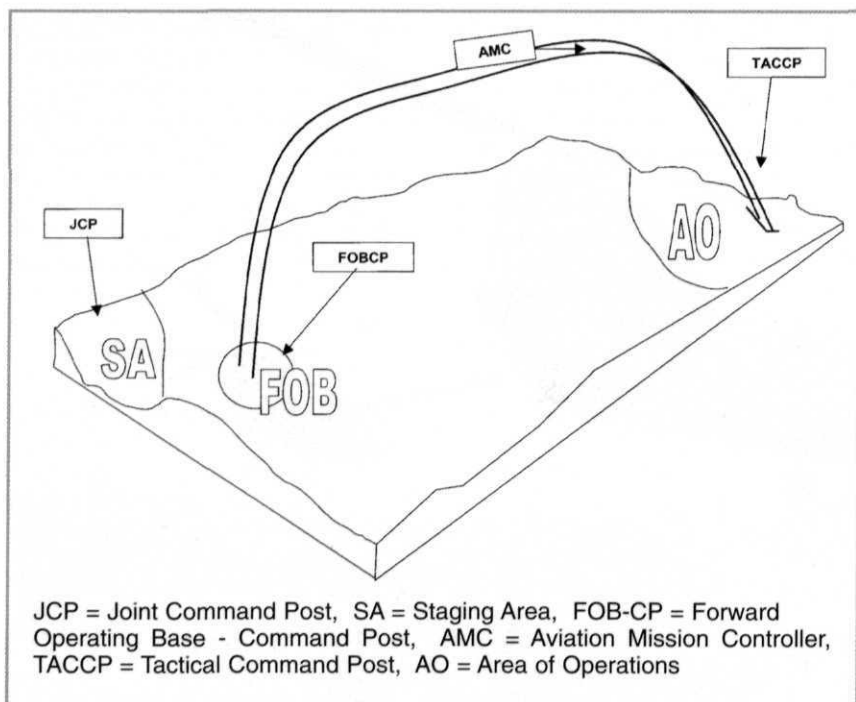
Voor hun bescherming zijn zij afhankelijk van de aangeleerde vaardigheden, de mogelijkheden in het terrein en de beperkt beschikbare middelen. Mentale hardheid, stressbestendigheid, zelfvertrouwen, doorzettingsvermogen, gevechtsbereidheid en de wil om te winnen zijn eigenschappen die hier onontbeerlijk zijn.

Het CP-concept

Het flexibele commandopost-concept (CP-concept) van de brigade kan alle mogelijke inzetopties ondersteunen. De geïntegreerde staf 11AMB werkt van huis uit in een 'joint command post' (JCP). Bij inzet vindt bevelvoering plaats vanuit de 'tactical com-

mand post' (TACCP). De brigadecommandant, met ondersteuning van een aantal staffunctionarissen, kan vanuit de TACCP direct leiding geven aan de operatie. Bij inzet van een forward operating base¹ (FOB) kan de brigade een vergelijkbare CP inzetten als FOB-CP. De JCP is te splitsen in een 'main CP' (MCP) en een 'rear CP' (RCP). Bij optreden in en vanuit een FOB voor

¹ Een FOB is een basis vanwaaruit de brigade operaties kan uitvoeren. Doorgaans zullen hierin vooral de daarvoor benodigde operationele delen van de brigade ontplooid worden. Het inrichten van een FOB stelt de brigade in staat om de afstand tot het inzetgebied te bekorten, waardoor het mogelijk is de benodigde tijd voor het invliegen te bekorten. Anderzijds stelt een FOB de brigade in staat om de 'footprint' te vergroten, waardoor in een groter gebied de gevechtskracht tot gelding kan worden gebracht.

Schematisch overzicht van het CP-concept van 11AMB

langere periode is het mogelijk om de FOB-CP uit te bouwen tot MCP. Met name operationele aansturing kan plaatsvinden vanuit de MCP, waarbij optioneel plancapaciteit kan zijn ingedeeld. De RCP blijft achter in de 'staging area' alwaar vooral logistieke capaciteit zal achterblijven. Tijdens luchtverplaatsingen leidt de 'Aviation Mission Controller'² (AMC) de helikopteroperaties vanuit een helikopter.

Unieke leidraad

In deze bijdrage hebben we de Leidraad Air Manoeuvre toegelicht. Met de Leidraad Air Manoeuvre beschikt de Nederlandse krijgsmacht over een uniek document. Dit geldt zowel nationaal als internationaal. Nationaal

² De 'Aviation Mission Controller' is de commandant die namens de brigadecommandant het commando voert over de gehele luchtverplaatsing. Hij voert het bevel over alle helikoptercomponenten die daarvan deel uitmaken. Hij is onder andere bevoegd om gevechtshelikopters aan te sturen tijdens de luchtverplaatsing, maar ook tijdens de landingsfase.

is de leidraad het eerste document dat 'joint' doctrine beschrijft. In internationaal perspectief geldt dat de Neder-

landse krijgsmacht voorop loopt met het beschrijven van air manoeuvre doctrine in een op zichzelf staand doctrine-document.

De waarde van het boekwerk is natuurlijk voor de operationele gebruiker, 11 Air Manoeuvre Brigade, maar dit niet alleen. Voor KL en KLU is de waarde gelegen in de verankering van deze doctrine waarvan tevens in opleidingen en bij verdere beleidsontwikkeling gebruik kan worden gemaakt. Voor de Nederlandse krijgsmacht ligt de waarde van de leidraad in het eerder geschetste nationaal en internationaal perspectief.

Doctrine is de formele uitdrukking van militair denken geldig voor een bepaalde tijd. De air manoeuvre doctrine is een voorbeeld van de ontwikkeling van militair denken in de afgelopen jaren, ook in Nederland. Wij hopen dat deze doctrinepublicatie het militair denken stimuleert en inspireert om militair-operationeel optreden nog verder te verbeteren

Geïntegreerd optreden komt onder meer tot uiting in gecoördineerde procedures en tactieken in de landingsfase, zoals hier tijdens de oefening 'Polish Falcon' 2003 (Bron: Sectie Communicatie 11LMB)